

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: Samuel Cambel na pomedzí vedných disciplín. Zberateľské dielo Samuela Cambela v kontexte výskumu ľudovej prózy na Slovensku

Autorka: Mgr. Katarína Žeňuchová, PhD.

Oponentka: Doc. PhDr. Erika Brtáňová, CSc.

Predložená habilitačná práca bola spracovaná na základe dôkladného archívneho výskumu rukopisnej pozostalosti a publikovaných prác významného slovenského jazykovedca a slavistu Samuela Cambela. Autorka pri spracovaní problematiky reflektovala v plnej miere všetku relevantnú pramennú a sekundárnu literatúru vzťahujúcu sa k zvolenej téme. Výsledky výskumnej aktivity Cambela zaradila aj do širšieho európskeho kontextu.

Monografia, ktorá je zrelým plodom sústredenej vedeckovýskumnej práce Kataríny Žeňuchovej, dáva do pozornosti odbornej verejnosti vedecké a zberateľské úsilie dialektológa Samuela Cambela v novom svetle. V rámci jeho vedeckého profilu načrtnutého v kontexte doby aktualizuje požiadavky, ktoré kládol Cambel ako dialektológ na exaktný výskum, ako odborná profilácia vedca, vysoká profesionalita a úzka spolupráca vedeckej činnosti so spoločenskými potrebami národa. Habilitačná práca je preto sčasti aj sondou do charakteru a podstaty pozitivisticky orientovaného výskumu, ktorý sa dnes s odstupom viac ako jedného storočia chápe mnohokrát veľmi skreslene a prehliada sa jeho prínos a inšpirácie. Okrem toho prácu treba vidieť ako príspevok k rehabilitácii Samuela Cambela, ktorého osobnosť sa v istom období posudzovala dosť kontroverzne.

Na príklade S. Cambela, ktorý k zbieraniu a zapisovaniu folklórneho materiálu pristupoval výlučne z pozície dialektológa, K. Žeňuchová ukazuje, že dôsledné koncentrovanie sa na jednu špecifickú oblasť výskumu je zmysluplné a môže byť prínosné aj pre iné vedné disciplíny bez toho, aby interdisciplinarita bola cieľená. Autorka detailne analyzuje metodiku Cambelovho terénneho dialektologického výskumu a popisuje obsah v teréne vyhotovených rukopisných dialektologických zápisov. Pozitívne hodnotí Cambelov podiel na rozvoji odborného prístupu k práci s folkloristickým materiálom, vyzdvihuje najmä fakt, že do terénneho výskumu vniesol požiadavku systematickosti a komplexnosti.

Rozboru podrobuje aj Cambelove zásady edičnej prípravy rukopisných nárečových textov do tlače na základe porovnania zachovaného archívneho materiálu s jeho publikovanou verziou v monografii *Slovenská reč a jej miesto v rodine slovanských jazykov*. Objasňuje Cambelovu redakčnú prácu, lebo na rozdiel od predchádzajúcej romantickej generácie a niektorých svojich súčasníkov do sujetovej, motivickej a ideovej roviny autentickej prozaickej tvorby vôbec nezasahoval a jeho korekcie sa dotýkali iba štylistickej roviny textu.

Autorka informuje o pramennej základni, o archivovaných rukopisov S. Cambela. Ocenit' treba, že sa zaoberá otázkou recepcie jeho jazykovedného diela, prináša anotovaný prehľad dôležitých dobových recenzií a ohlasov, ktoré boli publikované v domácich a zahraničných filologických časopisoch. Navyše si okrem cudzojazyčných prekladov všima aj umelecké

adaptácie folklórnych textov sprístupnených v prílohe monografie *Slovenská reč a jej miesto v rodine slovanských jazykov*.

Napokon autorka zaujímavo interpretuje spoločenský a historický kontext a konfesionálne súvislosti Cambelovej zbierky nárečových textov z východoslovenského regiónu, pričom aplikuje vlastné výskumné postrehy a skúsenosti.

Ukážky Cambelovho dialektologického výskumu zaraďuje autorka do osobitnej prílohy monografie, v ktorej okrem niekoľkých nárečových textov z východného Slovenska sprístupňuje prvý krát v plnom rozsahu rukopisné zápisy zo stredného Slovenska publikované v Súpise slovenských rozprávok J. Polívku v skrátenej verzii alebo evidované iba v podobe odkazu.

Habilitačná práca Kataríny Žeňuchovej je nielen hodnotným vkladom do dejín slavistiky a dejín slovenskej folkloristiky, ale inšpirácie prináša aj pre následný kulturologicky, konfesionálne a literárnohistoricky zameraný výskum, ktorý materiál ústnej prozaickej tvorby zozbieraný Cambelom ponúka.

Po formálnej stránke niet čo práci vyčítať, jej štruktúra je logická a účelná a jej jazyková a štylistická úroveň zodpovedá kritériám kladeným na publikačný výstup tohto typu.

Po úspešnom habilitačnom konaní navrhujem udeliť Mgr. Kataríne Žeňuchovej, PhD. vedecko-pedagogický titul docent v študijnom odbore 2.1.28 slovanské jazyky a literatúry.

Bratislava 25. 08. 2016

E. Berková